

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven
uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

red. en sekr. riouwstr. 59, wormerveer
adm. kon. wilhelminalaan 38, leersum

J. J. VERLEUR — AMERSFOORT

Versierde bellen en heilige potten

Zacharia 14, vers 20 en 21

Als U soms mocht denken, dat dit opschrift alvast een advies wil geven voor komende kerstversieringen of een reclame voor leveranciers van deze spullen, moet ik U die verrassing ontnemen. Want het zijn zonder meer woorden van de profeet Zacharia, die hij aan het eind van zijn profetieën gebruikt, om iets te tekenen van de vreugde van het grote bevrijdingsfeest, waarvan Jeruzalem het middelpunt zal zijn na de wederkeer uit de ballingschap.

De paarden zullen in de overwinningstoet prachtig opgetuigd zijn en de hoofdtuigen zullen versierd zijn met bellen, die getooid zullen zijn met het opschrift: „Heilig voor de HEER”.

Nu was het paard helemaal geen inheems huisdier bij de joden. Vijandelijke legers kenden en gebruikten het paard voor de strijd en bij de overwinningssparades. Het paard behoorde bij de luxe van grote vorsten en machtige legers. Salomo b.v. had en grote stoeterij en wie vandaag de dag de ruïnes van Magiddo bezoekt, vindt daar nog de resten van de stallen, waar deze paarden en hun ruiters de glorie van deze koning uitbeeldden.

Een gewone boer gebruikte geen paarden. Het huis- en lastdier was het alledaagse ezeltje en zelfs onze Heiland reed Jeruzalem binnen op een jonge ezelin; hij voegde zich bij de gewone mensen en openbaarde zich als messiaanse koning in nederigheid en eenvoud.

Maar als de grote dag komt van het rijk van God, dan zal de overwinningssparade in de stad Jeruzalem gekenmerkt zijn, doordat de paarden hun hoofdstellen dragen met dat bijzondere opschrift: Heilig voor de HEER!

Paarden waren profane dieren. Werelds. Instrumenten van macht en geweld. Zij behoorden tot dát deel van het leven, dat alleen op mensenglorie was gericht en voor mensengrootheid diende. Onheilig, dat wil zeggen: Niet aan de HEER gewijd. Coëfficiënten van de macht, niet van de genade.

Paarden hoorden thuis in Babel en Ninevé, niet in Jeruzalem.

Maar als Vorst Messias overwint, wordt aan Hem gegeven alle macht in de hemel en op aarde. Zelfs de paarden dragen Zijn Naam. En ál het profane wordt heilig; al het wereldse wordt hemels; en al het gewone wordt extra. Versierde bellen op paardehoofden worden het teken van het feit, dat, als Góds heil komt, hemel en aarde, materie

en geest, uiterlijkheid en innerlijkheid, ziel en lichaam, delen in de genade van God.

Dan is er ook geen scheiding meer tussen het goddelijke en het menselijke, tussen gewijd en niet-gewijd.

In de tempel waren bekkens en schalen, die alleen in het heiligdom gebruikt mochten worden. Stel je voor, dat je in een bekken van het altaar soep ging koken of in een pan uit het „Heilige” vlees ging braden. Dat was heiligschennis. Heel de eredienst in en bij de tempel was gekenmerkt door „heiligheden”. Heilige gewaden. Heilige handelingen. Heilige broden en heilige offerranden.

Eigenlijk was de God van het oude verbond nog een God op een afstand, waar je niet bij kon komen. Hij was verborgen achter dat dikke gordijn van het Allerheiligste, waar alleen eenmaal per jaar de hogepriester mocht komen, met het offerbloed en dan nog met zijn rug naar de verbondsark toe.

Religie was een afgezonderd terrein, alleen voor ingewijden en geheiligden.

Blijf daarom met je vingers van die potten en schalen uit het heiligdom af.

Maar als de grote dag van Jeruzalem komt en de Koning zegevierend binnentrekt, dan wordt ineens alles anders. Want „alle potten in Jeruzalem en in Juda zullen heilig zijn voor de Heer, zodat alle offeraars daarin kunnen komen koken.” Wonderlijk, zelfs je pannetje jus en de schaal met aardappelen behoren de HEER toe en niets is meer profaan of onheilig; maar alle gewone dingen worden bijzonder, omdat ze instrumenten worden voor de dienst van de HEER.

En dat zal allemaal zó wonderlijk zijn, dat er op die dag geen Kanaäniet meer zal zijn in het huis van de HEER.

Volgens de wet van Mozes mocht een onbesnedene het heiligdom niet binnen komen. Hij had immers geen deel aan het verbond van God met zijn volk. De tempel was een gesloten hof. En in de tijd van Zacharia stond in de voorhof een groot bord, met daarop de bedreiging, dat elke onbesnedene, die de tempelhof zou betreden, onmiddellijk met de dood zou gestraft worden.

Maar als Vorst Messias komt, wordt de tempel een open hof.

Als de paarden versierde bellen dragen en de potten in heel Jeruzalem heilig worden, aan de HEER gewijd, dan verandert ook de positie van de niet-bondeling.

Nergens meer een Kanaäniet. Nergens meer een onbesnedene.

Want niet de nationaliteit beslist, maar de religie.

Niet het profane, maar het geloof.

Niet de besnijdenis, maar de doop.

De tempel wordt een open hof, voor ieder, die tot Christus komt in geloof.

En zelfs de Kanaäniet buigt voor de Messias in zijn glorie. Heel het leven in al zijn uitingen; in alle doen en laten, wordt aan de HEER gewijd.

Niets is meer profaan. Alles is heilig.

Zelfs als je je potje staat te koken in de keuken, is het

voor de HEER. Als je je vrouw kust in echtelijke gemeenschap, is het niet profaan, maar bloeiend voor de HEER.

En álle schepsel is goed, mits het met een dankend hart wordt ontvangen en beleefd. Hebben we dat in de kerk niet teveel vergeten?

Hebben we van de kerk en van het geloof toch weer niet iets gemaakt, dat op een apart terrein ligt, waar het gewone niet komen mag?

Hebben we niet een zondagsgezicht en een zondagsmoraal en een zondagstraditie, waarmee we de „Kanaänieten” afschrikken?

Wat maakt de kerk zo onaantrekkelijk voor de z.g. „buitenkerkelijken”?

Hoe vaak verdelen we ons leven niet schizofreen in twee helften, de profane en de vrome helft?

Wat zien de mensen op mijn werk, op school, op kantoor, in de fabriek, aan het bureau naast mij aan mij, behalve het schietgebedje, dat ik voor mijn boterham opzeg, afgeschermd met het kruisje, dat ik sla of met mijn handen, die ik vouw?

Paarden waren in de tijd van Zacharia demonstratie van macht en geweld.

Kunt U zich voorstellen, dat er ooit tanks zullen rijden en vliegtuigen vliegen met het opschrift: Heilig voor de HEER?

Hebt U er ooit bij stilgestaan, dat koken in de keuken net zo heilig zou moeten zijn als psalmen zingen in de kerk? Hebben we nog steeds niet het gevoel, dat we veel dichterbij God zijn, als we bidden dan als we vrijen?

Vinden we het maken van huiswerk niet veel profaner dan het leren van ons werk voor de catechisatie?

Vinden we een preek houden niet veel vromer dan een preek zijn?

Achten we christelijke politiek niet veel heiliger dan de politiek van een christen?

Vinden we avondmaal vieren niet veel geestelijker dan het helpen van een mens in nood?

Wat hebben we nog weinig begrepen van het koning-

schap van de levende HEER! Als we eens zó dicht bij de HEER gingen leven, dat onze sieraden zelfs iets toonden van de heiligheid van de HEER en onze instrumenten dragers werden van de Naam van de HEER, misschien zouden we iets meer begrijpen van de profetie van Zacharia. Laat Jezus Christus Koning zijn over héél uw leven. Misschien wordt de kerk weer een open hof, voor ieder, die gelooft.

W. G. RIETKERK — UTRECHT

Een verwereldlijkte kerk

In dit artikel zou ik meer aandacht besteden aan de verwereldlijking van de kerk naar *rechts*. Ik weet niet welke vorm van verwereldlijking de kerk méér bedreigt: die van links, waar ik de vorige keer over schreef, of die van rechts, waar ik nú breder op in wil gaan. Zeker is wel dat de laatste — de verwereldlijking naar rechts — veel meer op kousevoeten de kerk is binnengesloten en daar rampzalige gevolgen heeft gehad.

Deze verwereldlijking naar rechts is ook wel aangeduid met „verburgerlijking”. Op zichzelf vind ik dit een dubbelzinnig woord. Tenslotte wij zijn allemaal „burgers” van Nederland. Dat geldt voor ons allen en is geen schande.

Ook het feit dat wij zoals ik in het vorige artikel schreef bijna allen tot een bepaalde burgerstand behoren nl. de middenstand, is geen schande. Bovendien kan er in de term „verburgerlijking” en de manier waarop die vaak wordt gehanteerd wel eens een marxistische ideologie meespelen, waarin de samenleving wordt opgedeeld in elkaar bestrijdende „standen”.

Wie eenmaal de geschiedenisbeschouwing van de marxisten heeft overgenomen nl. dat de geschiedenis een voortgaande strijd vormt tussen de bezittende en niet-bezittende klasse en dan waarneemt dat de bezittende klasse — de klasse van de burgers — voornamelijk uit „kerk”-mensen bestaat, die moet wel een agressie opbouwen tegen de Kerk als een verburgerlijkte Kerk, waar de proletariërs zo gauw mogelijk mee moeten afrekenen. Ik zou tegenover deze marxistische kritiek twee dingen willen stellen:

1. het conflict-model of het strijd-model wat zij hanteren komt uit troebele bron. Het is in strijd met

Zó, dat alle profane dingen heilig worden, nl. aan de HEER gewijd.

En alle heilige dingen zó profaan, dat zelfs de onbesneden of de ongedoopte de HEER gaat vrezen.

Versierde bellen en heilige potten, het zijn toch maar beloften van het komende vrede-rijk.

Laat óns kerkpleintje iets daarvan zien?

wat wij lezen in Efeze 2 : 15 over de éne mens, die wij — of we nu arbeiders zijn, of middenstanders, of intellectuelen — in Christus zijn.

2. Het kon ook wel eens een bijzondere positieve bemoeienis van God zijn dat in onze Westeuropese landen juist de „burgers” voor een groot deel de Kerk en het evangelie trouw bleven. Omdat deze stand de wet uitmaakt heeft daardoor het christelijk geloof grote invloed uitgeoefend in het publieke leven. Dit in tegenstelling tot bijv. Rusland, waar je het mogelijk bestaan van christelijke scholen, vrije menings-uiting, vrije pers, vrije democratische rechten, zorg voor de zwakken en zieken enz. wel kan vergeten. (Al komen deze rechten niet alleen op rekening van christenen.)

Toch ben ik van mening dat het woord „verburgerlijking” niet alleen als scheldwoord van marxisten moet worden beluisterd. Iemand kan met het woord „verburgerlijking” ook heel goed een stuk bezorgdheid ten aanzien van de Kerken en juist ook „onze” Kerken tot uitdrukking brengen, die heus niet uit de lucht gegrepen is en die ook niet uit de koker van „andere” ideologieën afkomstig is. Deze bezorgdheid rust op het feit dat wij ons onvoldoende ervan bewust zijn hoe diep het feit dat onze Kerken uit een bepaald soort mensen bestaan onze christelijke en kerkelijke strijd zijn gaan bepalen en — ik schroom hier niet voor

het woord — zijn gaan vergiftigen. Iedere „burgerstand” heeft een bepaalde sfeer en een bepaalde stijl. Arbeiders kleden zich anders dan middenstanders, hebben een andere humor, stellen andere prioriteiten in wat zij fijn vinden of belangrijk, hebben een ander woordgebruik, zien andere gevaren en hebben andere (on)zekerheden. Dat geldt precies zo ook voor de groep van de „hogere stand” (jonkheer zus en zo en de president-directeur van...) en voor de intellectuelen. Dit alles hoort bij de veelkleurigheid van onze menselijke samenleving. Het wordt pas gevaarlijk wanneer het christendom met één stand vereenzelvigd wordt. Dan wordt de kleding, smaak en stijl, de zekerheden en de gevaren, de prioriteiten en de mentaliteit van die éne stand als typisch *christelijk* verdedigd en doordringen zij de geur die de Kerk verspreidt.

In een al in 1958 verschenen boekje van Tom Allan met de titel „Er is werk aan de Kerk” (uitgeverij Kok, Kampen) wordt op blz. 44 een beschrijving gegeven van de sfeer en mentaliteit van de midden-groep in de samenleving. Ik citeer: „Het voornaamste wat de bourgeois (d.i. de burger van de middengroep, W.G.R.) van het leven verwacht is vastheid en zekerheid; hij is de gezworen vijand van elke verandering, die enige risico met zich meebrengt; hij is een man met een soliede bankrekening en een levensverzekeringsspolis. Zijn streven is gericht op het doen voortbestaan van de bestaande maatschappij-vorm, die voor hem door het enkele feit van haar bestaan iets heiligs heeft gekregen. Hij heeft een levendige belangstelling voor religie in zover deze hem kan helpen in zijn streven naar achtenswaardigheid. Hij is bereid naar het Evangelie te luisteren, zolang hij in zijn boodschap een zeden-vormende kracht kan ontdekken...” Einde citaat.

Deze typering van de burger van de middenstand komt niet uit Holland. Tom Allen is een Schot en hij neemt deze beschrijving van de „middenstands-burger” over uit een *frans* rapport. Toch is deze typering treffend voor Nederland. Er zijn nog verdere kenmerken aan toe te voegen: het is juist bij deze groep dat het besef van geschiedenis ontbreekt. Alles is er bevroren: de dynamiek van de geschiedenis ontbreekt. Het besef „onderweg” te zijn naar een toekomst, die anders is dan wat wij nu rondom ons waarnemen, is afwezig. De horizon is er erg eng.

De „buitenstaander” doet nooit iets goed. Zelfs in Oostenrijk moeten wij een Hollandse pot: boerenkool met worst. „Law and order” zijn basisregels. Zo hoort het nu eenmaal. Wat zullen de mensen er van zeggen... (enz.).

Het is duidelijk dat deze mentaliteit tot uitdrukking komt in de manier van kleden (waarom toch dat eeuwige colbertje en stropdas...)

in het stemgedrag (de V.V.D. komt er bij ons altijd merkwaardig goed af) en... en daar wil ik nu verder nog iets van zeggen... in de manier waarop wij Kerk zijn. Het is onvermijdelijk dat mijn opvoeding en „stand” mijn christen-zijn beïnvloeden. Bijv. in de manier waarop ik de dagelijkse devoties met mijn gezin vorm geef, de vaste normen van de zondagse diensten en de liturgie, de formulieren en de „Levensstijl” etc. Alleen: het wordt gevaarlijk als ik mijn „middenstands-stijl” vereenzelvig met het echt christelijke. *Dit nu is het wat in onze Kerken gebeurd is en nog gebeurt.*

Dat noem ik de verwereldlijking naar rechts.

Opnieuw geeft ik hier een citaat uit het boek van Tom Allan. Een onverdacht getuige omdat zijn analyses gebaseerd zijn op de Schots-franse situatie van de kerk en hij onze kerken niet kent. Hij geeft na bovengenoemde typeringen een schets van de kenmerken, die bij dit type kerken het meest naar voren springen: ik citeer.

„Het zijn deze: Een besloten gemeenschapsleven; de deuren openen zich voor de „buitenstaander” (wat een burgerlijk woord) slechts, indien en wanneer hij zich bereid getoond heeft om zonder kritiek de gehele code van aangenomen regels te aanvaarden, ook al zouden de bijbelse fundering en zelfs het christelijk karakter van deze regels twijfelachtig zijn. Men moet zich onderwerpen aan een lang en moeilijk proces van aanpassing voor het mogelijk is werkelijk tot een Kerk te „behoren”. Er is ’n voortdurend pogen van de zijde der Kerk om haar „achtenswaardigheid” te bewijzen... Een vurig verlangen om zichzelf te handhaven: hervormingen worden gemakkelijk gedoodverfd als „revoluties”... In zichzelf gekeerd-zijn en vrees voor anderen. Sentimentele filantropie. Veel activiteiten worden alleen gerechtvaardigd door het feit dat zij traditioneel zijn. Zelfvoldaanheid. Het verlangen zichzelf te handhaven.” Einde citaat.

Iedereen zal hierin wel dingen herkennen uit ons eigen kerkelijk leven. Vooral de nadruk op orde! Hoe vaak heb ik niet te pas en te onpas 1 Cor. 14 : 40 horen citeren: „laat alles onder u betamelijk en in goede orde geschieden”, alsof dat de goddelijke stelregel is waarnaar het kerkelijk leven zich moet richten. Het is zelfs tot een hoofdregel voor een kerkenordening geworden.

Paulus zou zich in zijn graf om draaien als hij hoorde hoe van heel zijn bruisend hoofdstuk over de kerkdienst waarin IEDER lid van de gemeente zijn bijdrage moest leveren (vs. 26: als gij samenkomt, dan heeft toch zeker ieder iets...!) deze ene bij-opmerking aan het slot werd opgevolgd.

Het voorlaatste vers hoor je nooit 1 Cor. 14 : 39 en dat is Paulus’ eigenlijke conclusie: „Zo dan mijn

broeders streeft er naar te profeteren en belemmert het spreken in tongen niet.”

Daar wordt met het oog op de Corinthische situatie dan nog vs. 40 als „kleine lettertjes” toegevoegd. Trouwens wat die zo veel geprezen orde betreft: Jezus zelf had daar wel een andere mening over: lees Lucas 11 : 25, Matth. 12 : 44. Maar erger nog dan de onder ons gebruikelijke kerkeruims-achtige strubbelingen over formulieren, liedboeken, liturgieën, oude en nieuwe vertalingen en oude en nieuwe berijmingen etc. is de op de achtergrond heersende mentaliteit die diepgaand onze geloofsbeleving heeft aangetast. Het gaat niet te ver als ik hier spreek van een verwereldlijking naar rechts, die minstens zo rampzalig is en is geweest als de verwereldlijking naar links. Nergens scherper heb ik dit gelezen dan op blz. 46 van het bovengenoemde boek van Tom Allen, met welk citaat ik dit artikel afsluit:

„De verwereldlijking van de kerk heeft niet alleen een vorm van cultuur in het leven geroepen, die haar van de massa van het volk gescheiden houdt. Zij is uitgelopen op een verschijnsel, dat nog veel meer verbijsterd is. Zij is er in geslaagd de boodschap van het Nieuwe Testament zozeer in overeenstemming te brengen met haar eigen normen, dat het Evangelie, dat door de kerk verkondigd wordt, tegenover de concurrerende ideologieën, die heden naar het vertrouwen der mensen dingen, niet als een ernstig alternatief wordt beschouwd. Met andere woorden: de kerk is van de arbeidersklasse gescheiden door haar onderworpenheid aan een bourgeois-cultuur, en zij is van de intellectuelen gescheiden door haar in het ooglopende oneerlijkheid. De revolutionaire ethiek van Jezus heeft zij veranderd in een van strijd afkerige, voorzichtige mentaliteit. De dwingende eisen van het geloof heeft zij verwaterd, zodat zij geen schok meer teweegbrengen en de mensen niet meer doen schrikken. De ergernis van het kruis heeft zij teruggebracht tot een leerstuk. En zij heeft het leven des geloofs zo effectief losgemaakt van het harde, brutale leven der wereld, — of door haar piëtisme, of door haar vrijzinnig humanisme —, dat haar uitspraken over de wezenlijke vragen van het menselijk leven niet langer ernstig worden opgevat, zelfs niet door de meerderheid van haar eigen leden.”

P.S. Voor wie over dit onderwerp verder lezen wil raad ik aan: Francis A. Schaeffer: De Kerk aan het eind van de 20e eeuw, hfst. 4: Vorm en vrijheid in de Kerk; hfst. 8: Revolutionair christen-zijn. Uitgave Buiten en Schipperheijn.

Reformatie

Melodie: Laat ons de Heer lofzingen

(Liedboek voor de kerken - 409)

1. *In 't laatste van de dagen heeft God zijn kerk gebouwd, aan wie in zonden lagen zijn woorden toevertrouwd, opdat wij Hem geloven, in liefde en in hoop het pand bewaren mogen, in enen Geest gedoopt.* (Efeze 2 : 12, 13)
2. *Gods woord werd aangevochten vanaf de eerste dag; zijn wetten zijn vervlochten met menselijk gezag. Had God ons niet geschonken een nieuw getuigenis, dan waren wij verzonken in dood en duisternis.* (Psalm 124)
3. *Maar God — Hij zij geprezen! — heeft ons weer opgezocht, ons door zijn woord genezen, dat heerlijk overmocht. Zijn woord heeft ons gedreven naar Jezus Christus heen, opdat wij zouden leven vanuit geloof alleen.* (Romeinen 3 : 21-26)
4. *Laat ons het pand bewaren dat ons is toevertrouwd, want God zal niet beschamen wie op zijn woorden bouwt. Al wil men het ontwijken, al wordt het aangerand, straks zal aan ieder blijken: God doet zijn woord gestand!* (Openbaring 3 : 10, 11)
5. *Wie voor zijn woord zich schamen, voor hen schaamt zich de Heer: Hij doet hen bij de Vader niet delen in zijn eer. Maar al wie voor de mensen Hem als zijn Heer belijdt, die zal Hij weldra schenken de kroon der heerlijkheid.* (Marcus 8 : 38, Mattheüs 10 : 32, 33)
6. *Wij danken U, o Vader, dat U zich openbaart, 't genoeg van uw genade ons in uw woord verklaart. Leer ons naar 't woord getuigen, dat ons gegeven is, voor hen die ervoor buigen het woord des levens is.* (Titus 3 : 7, 8)

Hoe gaat het met U?

n.a.v. Hans Werkman
„Het hart op tafel”, Kok, 1979

Op de vraag „hoe gaat het met u?” is vandaag ieder openhartig. Men zegt wat hem op de tong komt, verzwijgt niet zijn diepste geheimen. Het kan niet zo gênant, zo discreet of zo persoonlijk zijn — of we flappen het er uit. In de victoriaanse tijd behoorde je niet naar de aard van een ziekte te vragen; je wachtte af wat je te horen kreeg. Vandaag kun je te horen krijgen: de internist wil alweer m'n urinewegen zien — of: de chirurg is nog niet op mijn anus uitgestudeerd.

Die botte openhartigheid zit bepaald niet in het boek van Hans Werkman. Hij is openhartig, hetgeen bij zijn onderwerp past; maar hij schrijft op een kiese en toch duidelijke wijze voor mensen, die een hart bezitten. Dat is voor ons allemaal: voor mensen die met hun hart sukkelen, die ermee gesukkeld hebben en die er liever niet mee sukkelen.

Dat deel van ons lichaam, dat verreweg het meest werk verzet (zo'n tienduizend liter bloed verplaatsen per dag, zo'n dertig miljoen maal slaan per jaar) kan door overbelasting wel eens falen. Meestal geeft het tijdig noodsignalen, wanneer iets mis gaat. Meestal is er dan ook wel iets aan te doen, legt de schrijver uit.

Als u in uw omgeving een hartpatiënt kent of gekend hebt, weet u wat

een ramp het voor een mens is, als zijn energie op alle momenten te kort schiet. Het hele gezin is met hem „hartpatiënt”, heeft ermee te maken!

—o—

Het eerste deel van dit boek, dat de schrijver geheel doorleefd heeft, leest als een roman. De voorgeschiedenis, het lijden, het onderzoek, de diagnose, de spanning voor de operatie en eindelijk de operatie zelf, ze vormen een heftige climax — die pas wegebt wanneer de weken nakuren in het ziekenhuis worden beschreven.

Het tweede deel geeft ontzaglijk veel informatie over alles wat vandaag aan het hart gedaan kan worden. Dat gaat over repareren of vervangen van kleppen, omleidingen of vernieuwingen van hartkransslagaders als u dat iets zegt, zelfs over een tijdelijk of definitief kunsthart, elektrische start van een stilgelegd hart, hartlongmachines, onderkoeling en overplanting van het hart van een overleden mens. Al deze dingen worden duidelijk gemaakt. Altijd wordt de toon beschaafd gehouden en de vraag naar ethische toelaatbaarheid niet vermeden.

In een derde deel handelt de heer Werkman, wiens naam u kent van zijn publicatie over Willem de Mérode, over voor- en nazorg van hartbezitters. De voorzorg is natuurlijk het belangrijkste; want de meeste hartpatiënten hebben te veel of onverstandig gegeten, teveel of onverstandig gewerkt, dan wel onverstandig gerookt. Velen van ons hebben spanningen te verduren, ergernissen te onderdrukken, tegenslagen te verwerken. Een beetje welwillende aandacht voor ons trouwe hart, dat ons nooit in de steek wil laten, wordt ruim beloond. En de nazorg voor een genezen patiënt is ook allerm minst overbodig. Een gerepareerd hart wordt voor levenslang gegarandeerd, maar dat is betrekkelijk zoals u begrijpt. En een leven kan wel door een operatie worden verlengd — maar het is belangrijker dat dit verlengde leven goed wordt besteed. Vegeteren en ziektzijn is voor de meeste naturen geen goed besteed leven; maar nuttig zijn, zelfs in een noodgedwongen wegwijzen, geeft levensvreugde.

Dat geeft de schrijver duidelijk te zien. Precies een jaar na zijn hart-

W. J. VAN DER LINDE — HEERENVEEN

De zin (?) van het lijden (2 - slot)

Beproeving

Er is ook een ander lijden: De Here kan ons *op de proef stellen* om te zien of Hen alles voor ons is. Zoals Hij met Abraham deed, toen deze zijn zoon moest offeren. Met dat bevel kon hij twee kanten op: Zeker, hij had het kunnen weigeren. Offeren is tenslotte een vrijwillige daad. U moet deze daad van Abraham niet verzwakken door te zeggen: Het was maar een proef, het was niet werkelijk zo bedoeld. Het was voor Abraham 100% grimmige ernst. Abraham wist van die beproeving niet. Hij had alleen maar met dat vreselijke bevel te maken: neem uw zoon, uw enige en... offer hem. Zo werd Moria Gods smeltkroes, waarin Abraham's geloof werd beproefd. Dat had Abraham nodig. Hij wist wel hoeveel hij van Izak hield. Maar hij wist nog niet hoeveel hij van God hield. Kijk, dat heeft hij op Moria geleerd. Er staat: Die vader of moeder of kind liefheeft bóven Mij, is Mijns niet waardig. Dat weet Abraham dan nu, dat (als het er op aan komt) God hem boven alles, zelfs boven Izak gaat.

Waarom schudt Gods storm onze levensstam? Om de boom te breken en met wortel en tak er uit te rukken? Nee, om de geloofswortels met nog vaster greep zich aan Gods beloften te doen vastklemmen!

Loutering

Wij worden ook *gelouterd* door het lijden. Iedereen heeft wel in z'n leven ervaren, dat de Here God er bekaaid af komt, als wij alles hebben wat ons hartje begeert. Lewis haalt in „Gods megafoon” het woord van een vriend aan, die zei: Wij beschouwen God zoals een piloot zijn parachute beschouwt: ze is er voor mogelijke ongelukken, maar hij hoopt er nooit gebruik van te maken.

Welnu, als de Here dan in ons leven over en te veel is, dan gaat Hij in ons eigen belang heel wat fijne dingen stuk voor stuk afbreken. We staan verstomd bij het zien hoe de tegenslag komt over fatsoenlijke mensen, over flinke huismoe- ders, over eerlijke en hard werkende zakenlieden. Het kan zijn

dat God zegt: Om gered te worden, moet u het geluk en de voor- spoed achterlaten. Daarom valt Hij hen lastig en breekt hun leven af: Voze steunsels, waarop wij ons geluk bouwen. Sommigen van u kennen het boek van S. Ulfers wel. Ik bedoel niet „Oostloorn”, maar „Harro Walter”. Daarin komt een gebrekkig meisje voor. Ze wordt voortgereden in een rolwagen. De predikant, ds. Walter rijdt haar op een dag. Ze komen bij het strand, waar de grote mensen lachen en stoeien en de kinderen spelen. Het wordt haar te veel. Ze kan 't niet verwerken. Dan gaan ze de stille duinen in. En daar vertelt Walter van schepen, die vergaan in zware stormen. Maar, zegt hij, in een mensenleven is het net andersom. Daar komen de mensen om, als de levenszee zo glad als een spiegel is. En ze worden sterker en hun geloof wordt gestaald, als de stormwind door hun leven raast. Het meisje luistert en ze wordt blij. Kom, Walter, juicht ze, we gaan naar het strand; ik kan de kinderen weer horen lachen en zien spelen! Het heeft gestormd in haar leven, maar ze is geestelijk sterker geworden.

Wie spreken in hun leven het meest over de liefde van God? Juist! Zij die er het minst van meegemaakt hebben.

Berusten? Nee: aanvaarden

U zult deze mensen ook nooit het woord „berusten” in de mond ho-

ren nemen. Zij ondergaan het lijden niet, machteloos, omdat er toch niets aan te doen is. Weet u, het is mooi als iemand, door schade en schande geleerd, het leven aanvaardt als uit de hand van God. Zoals de Here Jezus deed in Gethsémané.

Als er één tot God geroepen heeft, dan Hij! „Vader, indien het mogelijk is, laat deze drinkbeker aan Mij voorbij gaan. Maar niet mijn wil, maar Uw wil geschiede”. Dat laatste is niet: 't Komt toch zoals het komen moet. Ik moet Mij er maar bij neerleggen... Nee, Jezus heeft gestreden, totdat Hij zijn hand uitstak en positief de beker van zijn Vader nam en aan de lippen zette. Hij heeft de wil van God gedáán. Jezus onderging het lijden niet. Hij ging onder het lijden en droeg het zo. Toen de soldaten naar Hem toekwamen, was de strijd gestreden. „Wie zoekt gij?” „Jezus van Nazareth...” „Ik ben het die gij zoekt!” Hij stak zijn handen naar ze uit —: Toe maar, bind me maar! Hij werd niet gevangen genomen, Hij gaf zich gevangen. Zo wilde Hij wat de Vader wilde.

Zondag 10

De inhoud van Zondag 10 van de Heidelb. Cat. wordt vandaag nogal aangevochten. Vroeger, zegt men, konden we nog wel geloven in Gods hand, die in alle dingen was. We konden zonder onze stem even in te houden, zondag 10 opzeggen:

operatie kwam zijn boek uit en levert het bewijs, dat iemand naast zijn volledige dagtaak nog veel extra's kan doen, zelfs als hij herstellende is. Het is onze dank waard, dat Hans Werkman zijn pijnlijke en spannende ervaringen heeft opgesteld. Hij heeft veel angst en onzekerheid voor anderen weggenomen en iemands spanningen voor en na een hartoperatie verminderd.

De schrijver biedt een enorme feitenkennis. Daarin pretendeert hij geen deskundige te zijn, maar gebruikte de hulp van een specialist, prof. dr P. J. Kuijpers te Nijmegen. Deze, zelf gewezen hartpatiënt, heeft volgaarne meegewerkt. Het feitenmateriaal is overigens zo omstandig opgediend, dat diverse zaken dubbel worden behandeld — maar dat is altijd beter dan manco's. De lezer krijgt een uitstekend beeld van symptomen, mogelijkheden, operatiemethoden, transport, begeleiding, financiering, overlevingskansen en toekomstmogelijkheden. In 1978 werden in Nederland ruim 3000 hartoperaties verricht; daar kwamen nog ruim 1000 in het buitenland behandelde landgenoten bij. In 1980 zal ons land 6500 tot 8500 hartoperaties nodig hebben.

Belangrijk acht ik dat de schrijver de gevaren van het roken duidelijk maakt. Als geboren niet-roker heb ik me vaak geërgerd aan mensen, die anderen dupe maken van hun rookgewoonte. Na een kerkeeraadsvergadering en zeker na een classis moest ik steeds schoon ondergoed aantrekken en mijn costuum in de wind uithangen. Zelfs onze auto stonk als ik rokende medemensen had vervoerd. Afdacht nog van het gebrek aan wellevendheid (men laat toch ook geen winden vliegen onder andermans neus) meen ik dat het rokende deel van de mensheid het niet-rokende deel permanent in gevaar brengt: van kanker en hartgebreken. De teer en het roet zetten zich immers vast in hart en longen, ook van niet-rokers. Wijlen lord Baden Powell schreef eens over vroeggestorven jongemensen, op wier grafsteen stond: hij stierf in de Heere — terwijl er had moeten staan: hij rookte zich dood.

—o—

En dan is het voornaamste van dit boek: dat het een Christelijk boek is. Dat is geen extra, geen bijkomstigheid. Het is niet een Christelijk boek,

omdat Gods naam er soms in genoemd wordt. Maar Christelijk is dit werk, omdat het gedragen wordt door naastenliefde. De schrijver heeft zijn spanningen van ziekte, zijn levensgevaar, zijn noden, aan zijn hemelse Vader voorgelegd. Hij heeft in Christus de krachten gekregen die hij nodig had. Zo werd zijn ziekte een verdieping van zijn leven: van zijn huwelijks- en gezinsleven, vooral van zijn „geloofsleven”.

Geweldige zaak, om de „velerhande tegenspoed en kruis”, die ons volgens het huwelijksformulier overkomt, in Christus te verwerken, die kennis heeft van al onze noden, verstand van al onze ziekten, die uitredding geeft als we Hem in de dag van onze benauwdheid aanroepen.

Daar is een wonderlijk samenspel tussen God-en-mens, bij ziekte en genezing. Hij moet het doen, zullen we herstellen. En wij zullen het niet minder zelf moeten doen, willen we beter worden. Hij beschikt over middelen, doktoren, assistenten, omstandigheden, wetenschap en techniek. Maar wij moeten de wil om te leven gebruiken, om zijn geschenken niet te veronachtzamen. „Als je zo'n pijn hebt is het geen kunst”, zei de schrijfster Jo van Dorp-Ypma, „om je hoofd opzij te leggen en liever dood te willen”. „Ja, een mens kan zich over de drempel naar de dood toe duwen. Het verhoogt de overlevingskansen alleen maar, als je je daar tegen verzet”.

Wonderlijk samenspel blijft het rond de mysteries van dood-en-leven. Als we alles alleen aan God overlaten zijn we werkeloze stumpers. Als we alles alleen zelf willen doen zijn we stomme activisten. Maar als we Gods mede-arbeiders zijn zien we op Hem en doen wat we kunnen; vragen zijn hulp en aanvaarden die ook. Wie van de drempel van de dood is teruggekomen leeft intenser met God-in-Christus en „speelt zijn verdere leven in de verlenging”. Elk jaar is meegenomen. Elke dag is een gave. Dat doet God maar enkele malen in ons leven: onze ziel terugbrengen van de groeve, ons opnieuw bestralen met het levenslicht, om hoogmoed van de mens te weren *). En vraagt u zo iemand: „hoe gaat het met u?” dan is zijn antwoord steevast: *best!*

*) Job 33 : 17, 29, 30.

dat loof en gras, regen en droogte, vruchtbare en onvruchtbare jaren, spijze en drank, gezondheid en ziekte, rijkdom en armoede en alle dingen uit Zijn vaderlijke hand ons toekomen. Juist vanwege dat „voorzienigheidsgeloof” hebben velen kerk en geloof de rug toegekeerd. Vandaag zegt men: Er is geen band tussen God en het lijden. God is niet in het lijden. Het komt niet bij Hem vandaan. Daarom, zegt men, kunnen wij ook niet tot Hem bidden of Hij dat lijden weg wil nemen. „Wij mogen Hem niet belasten met een verwachtingenpakket, dat Hij niet kan waar maken”, merkt H. Wiersinga op in zijn boek „Verzoening met het lijden?”. God staat er vijandig tegenover en het enige wat wij van God kunnen zeggen, is: Dat Hij onze Bondgenoot wil zijn, zijn arm om onze schouders legt en: Wij zullen er samen tegen in gaan! Gods rol in het lijden is de rol van „weerloze overmacht” (Wiersinga).

Zo kunnen we God „redden” voor mensen die een aanstoot nemen aan de God die Auschwitz — zo niet beschikte, dan toch — toeliet. En zo verontschuldigen we God. Maar 't is wel brutaal, dacht ik, om het op die manier op te nemen voor God!

Ik wil niet alle vragen gladstrijken, — daar is het lijden te diep voor —, maar ik wil wel zeggen, dat door dergelijke opvattingen het wonder geschrapt wordt. Ik ben dan de God kwijt tot Wie ik kan roepen en klagen om wat mij over-

komt. Een God, die ik niet meer kan vragen of Hij mijn kind wil beter maken. Okke Jager haalt in „Uw wil geschiede” een woord van Multatuli aan: „Als uw kind naar beneden valt, kunt u bidden zoveel u wilt. Het helpt toch niets. De natuur gaat z'n gang. Die doet als een schaar in een blikfabriek — als er blik tussen komt, hapt hij blik; als er niets tussen komt, hapt hij lucht. U kunt bidden en smeken, maar de kaken slaan door uw kind heen.”

Zo ben ik God kwijt, die kan ingrijpen in mijn leven en Hizkia op zijn gebed er 15 jaar bij geeft. Ik ben God kwijt die ik vragen kan om vrede. God die harten van mensen omkeert en zacht maakt voor elkaar. Ik ben de God van het wonder kwijt. En van een God die Zich distantiëert van het lijden en zegt: „Dát is jullie terrein, maak het zelf maar goed — je hebt het per slot van rekening ook zelf kapot gemaakt” — van zo'n God word ik doodmoe.

Het lijden van God

Houden we dan een God die er niets om geeft waar de klappen vallen? Zo'n harde God, die er geen traan om laat als Hij ziet, hoe Amsterdamse kinderen onder een tram raken, Zeeuwse kinderen in het water glijden en Groningse kinderen in een brandend huis omkomen? Een God die dan zegt: Ik heb dit met de beste bedoelingen gedaan?

Nee, daar protesteert ons hart tegen en wij beledigen God daarmee. U moet niet denken dat het Hem gemakkelijk valt. De Here lijdt onder het menselijk lijden. Er trilt iets in Zijn hart als Hij mensen ziet lijden. Het is ontroerend te weten, dat wij het in onze macht hebben God te ontroeren. In Hos. 11 zegt de Here van het goddeloze Efraïm, dat Hij in ballingschap wil smijten — en je hóórt Hem lijden —: „Efraïm is Mij een troetelkind, een lievelingszoon. Mijn binnenste is over hem ontroerd. Hoe zou Ik u prijsgeven, Efraïm, u overleveren, Israël? Mijn hart keert zich om in Mij!”

„In al hun benauwdheden is ook Hij benauwd...” Er is verdriet in Zijn hart over wat Hij laat gebeuren. Slauerhof zag in een Parijse straat een arme krantenverkoper, van wie niemand een krant kocht en dan gaat Slauerhof God aanklagen: „God, dat zijn dus Uw martelende vermaken.” Deze tekening van God is vreemd aan de Bijbel. God wil deze wereld niet, gebroken als ze is. Hij zucht met Zijn Zoon mee, als Deze voor een doofstomme staat, een diepe zucht slaakt en zegt: „Effatha!” Hij zucht met het schepsel mee, dat in barsnood is. Hij heeft er verdriet over. Hij ziet met de schepping reikhalzend uit naar de nieuwe aarde. De Here heeft geen „martelende vermaken” over degenen die lijden. Hij wil ze wel door het lijden heen bij het loflied brengen. We moeten niet te gauw zeggen: Wat God doet dat is welgedaan.”

We kunnen dat zeggen, nadat wij het lijden — nee niet berustend over ons hebben laten komen, maar — aanvaard hebben, met dat lijden naar God kruipen en met Job zeggen: Here God, U bent toch groot en goed. Zoals dat zieke meisje waar Okke Jager van vertelt. Haar moeder bad om genezing, maar het kind ging recht overeind in haar kussens zitten en zeide: Ja moeder, de Here zal mij beter maken, maar anders beter. Zal moeder dan niet huilen, als Hij mij anders beter maakt!” Zo'n meisje zong al helemaal het loflied...

God maakt het kwade goed

Tenslotte: Er is een oud gezegde dat u allemaal wel kent: Wij zitten tegen de verwarde onderkant van Gods borduurwerk te kijken. Wij begrijpen de dingen niet. Er lopen draden door van de duivel, van de mens, van God. Maar alle draden komen samen in de bovenkant: God maakt er iets moois van. „Zodat g'u verwonderen moet”.

Hij doet alle dingen meewerken ten goede voor hen die God liefhebben”, Rom. 8 : 28. Ook het kwade kan Hij gebruiken. Daar moet zelfs de duivel wel moedeloos van worden!

Ook de mens kan met zijn zonden het plan van God niet in de war sturen. Augustinus gebruikt daarvoor een mooi beeld. Iemand wil een inbreker zijn. Hij leeft slecht, maar de wet geeft hem een goede plaats: Hij wordt dwangarbeider in

de marmergroeven. En daar maakt hij mooie dingen, waar de hele stad mee loopt te pronken.

Als Jozef naar Egypte wordt verkocht door zijn broers, laat God door Jozef een groot volk in het leven. Moeten wij de broers daarom prijzen? Nee, God buigt hun kwaad om in iets goeds.

Als Judas de Here Jezus verraaft, maakt de Here er iets moois van door een heel volk te verlossen. Moeten wij Judas dankbaar zijn? Nee, als God iets moois kan maken van de vlek die Judas op Zijn schilderij werpt, staat Judas toch schuldig: „Wee de mens, die Mij verraaft”, zei Jezus (Luk. 22 : 22). Er lopen twee draden door ons leven heen. De ene draad die naar de duivel en de mensen loopt (het kwaad, het lijden dat zij berokkenen); en de andere draad die naar God toegaat.

Je kunt voor je verstand die draden niet bij elkaar krijgen. Maar ik zeg: Ze kunnen me nog meer van God zeggen, maar één ding weet ik: Sinds Golgotha wil ik geen kwaad van God horen. Ik kan Hem vertrouwen, ook al kan ik Hem niet narekenen. Maar buiten zijn hart overkomt mij niets. Ik eindig met een couplet van Gezang 403, dat we zo meteen gaan zingen.

*Nog één ding wil vragen, Heer
ik vraag het vol vertrouwen:
wanneer de boze gaat te keer,
laat mij Uw hulp aanschouwen,
dat ik niet val
maar leven zal.
Gij zult mij niet beschamen.
Dat is uw eer
o trouwe Heer.
Dus zeg ik vrolijk: Amen.*

pastorale notities

Vorige week verscheen het negende deel van het grote werk van dr L. de Jong: „Het Koninkrijk der Nederlanden in de tweede wereldoorlog”. Daarin staat over het gebeuren in de Gereformeerde kerken de vlijmscherpe veroordelende zin: „Hier werd in wezen gedacht en gehandeld alsof er geen bezetting bestond.”

In een preek zou het zó gezegd zijn: De tijden werden niet verstaan en de geest van de tijd werd niet weerstaan.

De Jong velt een oordeel zowel over de schorsingen als over de vrijmakingen in 1944. Hij betoogt, dat een conflict binnen of tussen de Gereformeerde Kerken de Duitsers welkom was: het zou de verzetsgeest breken.

Hij vermoedt dat daarom een

SS-officier aan de weet deed komen dat Schilder kon opduiken, als hij maar niet over de politiek ging spreken of schrijven. Nu was Schilder juist hierin zo door en door Gereformeerd, dat hij kerk en politiek niet van elkaar kon en wilde scheiden. Het was voor de oorlog gebleken, doch duidelijker nog in het eerste oorlogsjaar. Verwachtte men dat hij in 1944 wél kerk en politiek zou scheiden? De Jong is een buitenstaander. Het is van belang, hoe een buitenstaander het gebeurde van 1944 beoordeelt.

Er was ook een binnenstaander, die in dat jaar met het oog op de schorsingen en de scheuringen vroeg: „Moet dat nu?”. Hij legde een zware klemtoon op alle drie die woorden. Hiermee is nog niets over de zaak zelf gezegd. Doch ook het tijdstip is van belang. Hoe goed was het, dat we als kerken kortgeleden elkaar beloofden om geduld met elkaar te hebben en samen de tijd van God te verwachten, waarin Hij de weg duidelijk zal maken. (Artikel 31/1 van het accoord van kerkelijk samenleven.)

A. H. Algra, Sliedrecht

terloops....

door P. C. van Wijk - Zaltbommel

De ander zien!

De brief met het artikeltje van br. Hermans liet duidelijk een oproep zien, een oproep om echt eens wat te doen: meedoen met andere kerken voor het verzorgen van aangepaste kerkdiensten b.v.

Maar als dat gebeurt zijn we er nog niet. Want dan zullen we die diensten ook moeten bezoeken als gemeentelieden. Om die ander zó te laten merken dat hij bij ons hoort en wij bij hem horen.

In het Gereformeerd Weekblad van 18 mei jl. stond een hoofdartikel waarbij verwezen werd naar wat staat in het apocriefe boek Jezus Sirach 12 : 3: „Als de arme onrecht lijdt moet hij óók nog om hulp vragen”. Bij „arme” moeten we niet alleen denken aan mensen met financiële zorgen. Er zijn ook andere armen, mensen die hulp behoeven en die er recht op hebben van ons hulp te ontvangen zonder dat ze er om vragen. De praktijk is echter dat zulke armen ook nog om die hulp vragen moeten. Hulp zal echter pas hulp kunnen zijn als we spontaan proberen iets van het geheim van het lijden van die ander te onthullen, iets van dat geheim bloot te leggen, iets van dat lijden tot ons te nemen.

We spreken zo gemakkelijk over gehandikapt, maar gehandikapt zijn mensen met een náám die ze van God ontvingen en die Hij in Zijn handpalmen heeft gegraveerd. Het

schien bedoeld heeft. In een goed verhaal of gedicht heeft alles een functie. Maar niet alle schrijvers werken steeds even intensief met wat ik maar noemen zal: „symboliek”. Ik verwijs nog eens naar „Witte chrysanten” van Jan Siebelink (Opbouw 18 en 25 mei). Dat verhaal is zó knap in elkaar gezet, dat ik er zeker van ben dat er veel meer van te zeggen is dan ik heb gedaan. Ik heb geprobeerd te laten zien dat er meer dan één niveau van lezen is: men kan het „verhaaltje” lezen, maar men kan er ook verder in willen doordringen. Bij „Ouderlingenbezoek” van Maarten 't Hart ligt de zaak veel eenvoudiger, er zit lang niet zo veel symboliek en diepte in. Maar de chrysanten bij Siebelink waren niet maar toevallig wit. Traditioneel is bij ons wit de kleur van reinheid, zuiverheid. Denk maar eens aan de symbolische betekenis van de witte bruidsjapon.

Ook de bijbel spreekt van witte klederen, en van scharlaken zonden die worden als witte wol!

Maar hoe weet ik nou wat het betekent?

Ook al spreken wij allemaal Nederlands, wij spreken toch niet dezelfde „taal”. Vraagt u zich maar eens af, wat iemand die de Bijbel niet kent, met het volgende gedicht moet beginnen. En weet ú, om maar eens wat te noemen, wat men in bepaalde kringen bedoelt met: valse oksels onder iemands ziel naaien?

Toch is dat ook „kerkelijke” taal, in gebruik bij mystiek getinte richtingen. Er wordt mee bedoeld: iemand ten onrechte de hoop geven dat hij voor de eeuwigheid geborgen is. Dan is de taal die Jan Wit gebruikt, voor ons waarschijnlijk beter te begrijpen. Anderzijds is het goed dat wij beseffen dat het taalgebruik van anderen, met name van „onkerkelijke” modernen, voor ons niet zonder meer duidelijk is. Daar kom ik nog wel eens op terug. Nu eerst het gedicht. Hoe weet je wat het betekent? Door te lezen, te lezen en nóg eens te lezen!

*Zeven maal zeventig keer heb je de tijd
om gissend en missend, door schande en schade
wijs, te ontkomen aan de kwade
droom van de wenteltrap eeuwigheid.*

*Dit is de tijd, de tijd om te zorgen,
zorgende staan met je rug naar het vuur,
bloot aan de dood, in het leven geborgen,
lezen de schaduwen van morgen
spelender —, spellenderwijs op de muur.*

*Dit is de tijd. God zelf staat zonder
zich te verroeren andersom.
Dit is de tijd. Er gebeurt geen wonder,
maar Hij telt langzaam van één tot honderd,
tot honderdtien ... en dan: „Ik kom”.*

Jan Wit

EX-LIBRIS

T. Hoekstra — Zwolle

Heeft de schrijver dat nu allemaal zo bedoeld?

„Zoekt u nu eigenlijk niet veel te veel achter een gedicht of een verhaal?” Die vraag wordt me nogal eens gesteld.

Wat de schrijver bedoeld heeft, weten wij niet; dat weet hij zelf na jaren misschien ook niet meer, als hij het ooit allemaal wel precies geweten heeft. Jan Wolkers vertelt ergens dat hem 'n bepaalde passage in één van zijn boeken pas goed duidelijk werd, toen een criticus die had „verklaard”! Wij hebben te maken met wat er stáát en niet met wat een schrijver mis-

organiseren van een kerkdienst is niet voldoende. Ik citeer enkele regels uit genoemd artikel:

'Eenzelfde klacht kom je ook vaak tegen bij mensen die gehandikapt zijn. De kerk zorgt wel voor vervoer naar de kerk. Doch ze hebben het gebouw niet aangepast aan mensen die gehandikapt zijn. „Wij worden ook zelden gevraagd voor een functie in de kerkelijke gemeente. Wij zijn daarom veelal uitsluitend voorwerp van zorg en kunnen heel moeilijk zelf verantwoordelijkheid dragen.” Door het éénrichtingsverkeer doen we veel mensen pijn. Ze worden innerlijk gekneusd. Tegelijkertijd lijden we zelf aan het altijd iets doen voor de andere. We komen dan immers te weinig tot een werkelijke ontmoeting, waardoor we te weinig deel hebben aan de soms verdiepte levenservaring van mensen die een bepaald probleem hebben verwerkt.'

Een ander ontmoeten is méér dan hem naar de kerk rijden.
Een ander ontmoeten is méér dan een aangepaste kerkdienst voor hem organiseren.
Een ander ontmoeten zal, als er van een echte ontmoeting sprake is, tot gevolg hebben dat er bij die ander iets wordt weggenomen: een litteken.

—o—

Ik wil in dit verband overnemen een meditatie van Ds J. J. Buskes uit diens dagboek 'Brood voor het hart'. De inhoud is van toepassing op het zien van de ander. Het lezen van het volgende mag ons tevens dankbaar doen zijn voor het werk van een man die tachtig jaar werd, die kerkelijk niet tot de onzen behoort, maar die wel iets deed voor een ander, wellicht meer dan u en ik:

„Mogen wij iets voor elkaar zijn?

Medebemoedigd worden door elkanders geloof.

Romeinen 1 : 12

Lezen: Romeinen 1 : 8-15

Paulus wil naar Rome, om aan de gelovigen het evangelie te brengen. Is dat niet wat pretentius? De tekst bij mijn intree in mijn eerste gemeente was Romeinen 1 : 11-12, en ik heb altijd gehoopt, zo in de geest van Paulus mijn werk te mogen doen: het evangelie brengen, geestelijke gaven meedelen tot versterking van de gemeente. Helemaal niet pretentius. Het evangelie brengen, geestelijke gaven meedelen: „dat is te zeggen, onder u mede bemoedigd te worden door elkanders geloof, van u zowel als van mij”. In de Statenvertaling staat: „Om mede vertroost te worden door het onderling geloof, zo het uwe als het mijne”.

Dit is de essentie van het apostolaat: het evangelie prediken en geestelijke gaven meedelen! Jawel, dat is te zeggen: mede vertroost en bemoedigd worden door elkaars geloof, om en om.

Wij prediken en delen geestelijke gaven mee, maar het betekent, dat wij samen met hen, aan wie wij het evangelie prediken en geestelijke gaven uitdelen, bemoedigd en vertroost worden door ons gemeenschappelijk geloof in Jezus Christus,

want Hij alleen is de inhoud van het evangelie en Hij alleen is de grote geestelijke gave van God. Er is geen éénrichtingsverkeer. Het is: uit geloof tot geloof, om en om. Het is samen door God bewaard worden, samen de genade van de Heer Jezus Christus ontvangen.”

Aalten-Winterswijk — In Aalten werd 22 september jl. een zgn. „Kerkendag” gehouden. Allerlei kerken was gevraagd zich daar te presenteren. Uit het kerkblad van Aalten-Winterswijk citeren we:

Het is toch goed geweest, dat wij ons daar gepresenteerd hebben als de Nederlands Gereformeerde Kerk temidden van de andere kerken en secten. Onze stand was opgebouwd op een manier, die veel aandacht trok. Boven verwachting. Het geheim zal, dacht ik, in de uitgebreide informatie omtrent onze afkomst en doen en laten thans, welke informatie in goed getekende en gedrukte letters gegeven werd en naar wij hebben kunnen constateren met belangstelling werd gelezen.

De inhoud bevatte kortweg gezegd: waarom Nederlands Gereformeerde Kerken?

Deze zo prima verzorgde informatie hebben wij te danken aan het vele werk, dat de broeders Mak en Kees de Rijk eraan besteed hebben. Dat mag toch wel eens gezegd worden. Alle lof voor hun werk! Ook de regelmatige bezetting was goed verzorgd.

De broeders, die daar steeds aanwezig waren, elk op hun tijd, hadden het werk onderling keurig verdeeld. Gesprekken met mensen uit andere kerken of waar dan ook vandaan ontstonden vanzelf in een ongedwongen sfeer.

Zij hebben het met plezier gedaan en kunnen met voldoening terug zien op de tijd, die zij eraan besteed hebben.

Een enkele opmerking van bezoekers wil ik u niet onthouden, o.a.: „Ik heb alle stands bekeken, maar er geen gevonden met zo duidelijke informatie als die van uw kerk”, en „als ik zie wat uw kerken doen aan zending op Soemba en in Afrika, alsmede aan de vervolgde kerken achter het ijzeren gordijn en aan de stichting „Redt een Kind” in India, dan moet er veel offervaardigheid in uw gemeenten bestaan”.

Resultaten? Dat weet je nooit.

Daar gaat het niet in de eerste plaats om, nietwaar?

Wat kan je meer doen dan laten weten wie je bent; getuigen waarom je als gemeente van Jezus Christus zo functioneert.

Volgens kranteberichten zijn er 4.000 mensen geweest.

Dat zijn er niet weinigen. En velen van hen hebben gezien, gehoord en gelezen wie wij zijn. En dat is goed geweest, dacht ik.

Kort verslag van de regionale vergadering Kampen op donderdag 4 oktober jl. in de Gereformeerde Kerk, Abelenlaan te Emmeloord. Aanvang 19.00 uur.

Namens de roepende kerk van Kampen opent ds Kamerbeek de vergadering met het laten zingen van Ps. 84 : 6. Hierna leest hij uit Psalm 84 en gaat vervolgens voor in gebed.

De credentiebrieven worden onderzocht en in orde bevonden. Er is één instructie toegevoegd van de kerk van Urk.

De vergadering wordt geconstitueerd. In het moderamen nemen zitting ds J. Verhoeff, praeses; ds J. Stuij, scriba en J. F. Buist (Ijsselmuiden) assessor.

De praeses heet allen welkom, in het bijzonder de broeders afgevaardigden uit de Christelijke Gereformeerde Kerken, te weten de brs. Lamberts en Keizer uit Kampen en br. Baay uit Lelystad, die als waarnemers de vergadering zullen bijwonen volgens een eerder genomen regionaal besluit. Ook ds Zwartveen wordt welkom geheten als predikant van de kerk van Kampen en de Gemeente van Kampen wordt gelukgewensd met haar nieuwe predikant.

De agenda van de vergadering wordt vastgesteld.

De notulen worden gelezen door ds J. Verhoeff, deze worden ongewijzigd goedgekeurd en ondertekend door het moderamen.

Naar aanleiding van de notulen merkt ds H. J. van der Kwast op, dat hij een brief geschreven heeft naar de classis Zwolle/Enschede in verband met het doen uitgeven van een regionale kerkbode, daarbij heeft hij steun nodig van alle kerken om zoveel mogelijk abonnementen te verkrijgen.

Verder deelt de praeses mede dat ds K. H. de Groot vertrokken is naar Amstelveen, hij wenst de kerk van Ijsselmuiden goede voortgang in het beroepingswerk.

In memoriam wordt herdacht ds W. Vis, overleden predikant van Kampen, de kerk van Kampen wordt alle kracht toegewensd nu zij verder moet zonder de medewerking van deze predikant.

Ds Wielenga gaat nu definitief naar het zendingsveld in Zuid-Afrika. Door ondergetekende wordt medegedeeld dat ds H. J. van der Kwast bereid is als consulent op te treden tijdens de vacante periode van de kerk van Ijsselmuiden.

Na de pauze worden de ingekomen stukken behandeld.

1. De geloofsbriefjes van ds Zwartveen worden in orde bevonden. De drie Formulieren van Enigheid worden door hem ondertekend.

2. Schrijven van de classis Zwolle der Christelijke Gereformeerde Kerken waarin zij de regionale vergadering Kampen verzoekt:

a. Waarnemers te zenden naar haar classis uit die gemeenten die onderling samenwerken; de vergadering gaat hiermee accoord;

b. Een commissie samen te stellen die met de samengestelde commissie van de Christelijke Gereformeerde Kerken gaat praten over zaken die in discussie zijn, zoals de tendens tot toelating van de vrouw in het ambt, de handhaving van de Gereformeerde Belijdenis, functionering van het kerkverband en de oprichting van een eigen seminarie binnen onze kerken. Dit verzoek wordt verwezen naar de volgende vergadering van de regio, zo-

dat de aangesloten kerken zich hierover kunnen bezinnen.

Kerkvisitatie wordt gerapporteerd door ds J. Verhoeff en br. H. Gort, verricht bij de kerk van Urk.

De kerk van Dronten heeft de regionale vergadering vertegenwoordigd bij de intrede van ds Zwartveen.

De kerk van Kampen deed dit bij het afscheid van ds De Groot.

Ds Zwartveen is benoemd in de plaats van wijlen ds Vis als examinator in de vakken Nw. Testament en Kerkrecht en als secundus voor kerkvisitatie.

Van de rondvraag naar art. 41 K.O. maken de kerken van Emmeloord, Ijsselmuiden en Zwartsluis gebruik. Bij de persoonlijke rondvraag deelt ds J. C. Schaeffer (Emmeloord) mede dat hij adhesie betuigd heeft aan het voorstel van de kerk van Ede, die de commissie tot voorbereiding van de Landelijke Vergadering onzer kerken gevraagd heeft deze uit te stellen. Ook verzoekt hij de stukken voor de volgende vergadering vroeger rond te zenden. Ds Zwartveen dankt allen voor de woorden die hier en bij zijn intrede gesproken zijn.

De roepende kerk voor de volgende regionale vergadering zal Lelystad zijn. Dan zal het moderamen bestaan uit: ds J. Stuij, praeses; afgevaardigde Ijsselmuiden, scriba en ds Plantinga, assessor.

De volgende regionale vergadering zal D.V. 6 maart 1980 gehouden worden te Emmeloord. Het kort verslag wordt gelezen.

De vergadering zingt nog psalm 72 : 1 waarna de praeses, ds J. Verhoeff, voorgaat in dankgebed en de vergadering sluit.

Namens de regionale vergadering bijeen d.d. 4 okt. 1979,

J. F. Buist, assessor

ADRESSEN

Kand. J. D. Smit — Het nieuwe adres van kand. J. D. Smit is: Dr Hermansstraat 13, 3971 CJ Driebergen, tel. 03438-8848 (aansluiting binnenkort).

Zwartsluis — Scriba: J. van Unen, W. Egbertstraat 53, 8061 EB Hasselt, tel. 05209-2530.

Christelijke Schoolbegeleiding — Op zaterdagmorgen 27 oktober a.s. wordt in Zwolle een openbare vergadering gehouden over het thema Christelijke Schoolbegeleiding.

Deze vergadering wordt belegd door de VOCO (Vereniging van bij het Onderwijs betrokken Christen Ouders), de VCO (Vereniging van Chr. Onderwijzers) en de VGOL (Vereniging van Geref. Onderwijzers en Leraren).

Sprekers zijn de heer R. H. Matzken uit Brummen over „De identiteit van de schoolbegeleiding” en de heer C. M. van den Hoek (dir. van de prot.-chr. SBD Centraal Nederland) te Nunspeet, over: „De schoolbegeleiding in de praktijk”.

Plaats: De Buitensociëteit te Zwolle (t.o. het station). Aanvang 10 uur v.m.

In de kracht van zijn leven werd door de HEERE plotseling uit ons midden weggenomen onze broeder

M. Noordzij

Met dankbaarheid gedenken wij zijn werk voor onze vereniging.

Namens het bestuur,
Ds. J. Goudzwaard, voorzitter
H. J. Bosch, secretaris

Redactieleden:

Ir. A. W. Biersteker;
Drs H. de Jong;
H. Langerak;
Mr. dr J. Meulink;
D. W. L. Milo;
Ds E. R. Postma;
Drs W. G. Rietkerk

Adres van de Redactie:

Ds K. Muller,
Riouwstraat 59,
1521 SC Wormerveer
Tel. 075-282589

Kerknieuws en berichten over kerkelijke/christelijke activiteiten te zenden naar:

„Kerknieuws Opbouw”,
Brugakker 36-22,
3704 LP Zeist,
Tel. 03404-50278

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”,
Nooitgedacht 3,
3701 AL Zeist
Tel. 03404-12452

Advertentieprijs:

35 ct per mm.
familieberichten
30 ct per mm.
Advertenties inzenden tot
dinsdagmorgen 10.00 uur.

Administratie-adres:

Kon. Wilhelminalaan 38,
3956 TD Leersum
Tel. 03434-4288

Abonnementsprijs:

f 40,— per jaar of f 21,—
per halfjaar.
Buitenland f 45,— p. jaar
of f 60,— per luchtpost.
Gironr. 404945 t.n.v. van
Geref. Persveren. Heem-
stede.

Abonnementen kunnen ieder
moment ingaan, doch slechts
per 31 december eindigen. Op-
zeggen uiterlijk tot 15 november

De Raad van de Nederlands
Gereformeerde Kerk te En-
schede-Noord deelt hierbij mee,
dat het de HEERE behaagd
heeft op donderdag 18 oktober
jl. plotseling in Zijn heerlijk-
heid op te nemen broeder

Maarten Noordzij

op de leeftijd van 53 jaar.

En nu, wat verwacht ik, Heere?
Mijn hoop, die is op U”
Psalm 39 : 8

Kerkeraad en gemeente gedenken
met intense dankbaarheid hoe br.
Noordzij gedurende verschillende ja-
ren als (jeugd)ouderling de kerk te
Enschede-Noord met voorbeeldige
trouw en grote liefde heeft gediend.
De God van alle genade vertrooste
zijn vrouw, kinderen en verdere fa-
milie met de rijkdom van het Evan-
gelie!

Namens de Raad, voornoemd,
O. Mooiweer, praeses
R. J. Niemeijer, scriba

Enschede, 20 oktober 1979

Hoofdonderwijzer

— ten gevolge van een konflikt
met een z.i. politiek te progressief
georiënteerd onderwijzersteam —
door het christelijk schoolbestuur
van zijn functie ontheven,

**zoekt een hem passende
werkkring;**

bij voorkeur in het christelijk
onderwijs.

Hij is in het bezit van de peda-
gogiek akten m.o. a en b en
lid van de Nederlands Gerefor-
meerde Kerk.

Brieven onder nummer 26-10 bureau
van dit blad.

PLAATS

UW FAMILIEBERICHTEN

IN DIT BLAD !

Enige tijd geleden hebben wij in Opbouw een stukje geplaatst,
waarin we een plan uiteenzetten, om met ongeveer zes mensen een
huis te kopen. Dit huis zou een 'open huis' moeten zijn, een christe-
lijke kern, waar mensen gastvrijheid en geborgenheid kunnen vinden
of een goed gesprek kunnen voeren.

Ondertussen zijn we al een heel eind op weg. We hebben een ge-
schikt huis op het oog, en nu wordt er een stichting opgericht, die
het huis gaat kopen, en waar een aantal mensen een financieel aan-
deel in heeft.

Om tot de aankoop van dit huis over te kunnen gaan, heeft de
stichting nog f 25.000,— nodig, dit als lening tegen lage rente.

Er is erg veel moed voor nodig om mensen, die al zo vaak aan
hun jasje worden getrokken, te vragen om geld.

Ook is het moeilijk om gewaar te worden, wie in principe wel een
bedrag zou willen uitlenen.

Daarom dit stukje.

Misschen kent u ons, en voelt u er wel iets voor, ons te helpen.
Wilt u dan contact opnemen met één van ons?

Elly Kooistra, Soerenseweg 56, Apeldoorn
Sity Smedinga, Soerenseweg 56, Apeldoorn
Ellen Vos, Blaucapelseweg 41, Utrecht, 030-712560
Koojsje Griffioen, Zwaardemakerlaan 31, Utrecht, 030-713800
Leidy v. Ommen, Homeruslaan 17, Zeist, 03404-14419
Wilma v. Steenbergen, Eerste Hogeweg 65, Zeist

**GEREF. GEMENGD KOOR „COM NU MET SANG”
ROTTERDAM**

voert uit op 7 november 1979 om 20.15 uur in de grote concertzaal van
„De Doelen” te Rotterdam.

Kantate 99

„Was Gott tut, das ist wohlgetan” J. S. Bach

Krönungs Messe

W. A. Mozart

Ein Deutscher Requiem

J Brahms

medewerkenden zijn:

Aleida van Dongen, alt

Willy van Hese, tenor

Wendela Bronsgeest, sopraan

Henk Smit, bas

Jaap Zwart Jr., orgel

Haags Begeleidings Orkest

Algehele leiding: DIRK JANSZN. ZWART

Toegangsprijzen f 12,50, f 15,— en f 17,50. C.J.P. en 65+ f 2,50 korting.
Bestelling eveneens mogelijk per giro op no. 672114 verhoogd met f 0,55
portokosten.

AALTEN

CHR. TECHNISCHE SCHOOL
Postbus 68, 7120 AB (Ludgerstraat 75)

Gevraagd

per 1 januari 1980 of zo spoedig mogelijk daarna

**leraar N4 + algem. technieken
en**

leraar A.V.O.

**met interesse voor creatief tekenen (indien moge-
lijk Tekenen L.O.)**

beide een volledige weektaak.

Als u met ons het Prot. Chr. Onderwijs uit overtuiging wilt dienen dan kunt
u uw sollicitatie binnen 10 dagen na verschijning van dit blad richten aan
het bestuur van de school.

Inlichtingen bij de directeur van de school tel. 05437-2512 (thuis 3176).

Voor al uw

handels- en familiedrukwerk - boeken en folders

is uw adres

DRUKKERIJ „STEENBERGEN”

Nooitgedacht 3 - Zeist